

הכנסת התשע-עשרה

יוזמים: חברי הכנסת
ניצן הורוביץ
מיכל רוזין
תמר זנדברג
אילן גילאון
זהבה גלאון

פ/19/769

הצעת חוק נישואין וגירושין, התשע"ג-2013

הגדרות	1.	בחוק זה –
		"רשם נישואין" – רשם בית משפט לענייני משפחה וכן כל שופט בית משפט וכל רשם אחר שהשר מינהו להיות רשם נישואין לעניין חוק זה ;
		"השר" – שר המשפטים.
הזכות להינשא	2.	(א) כל אדם זכאי להינשא ולהקים משפחה.
		(ב) הזכות להינשא תכובד ללא כל הפליה.
נישואין בישראל	3.	נישואין ייערכו בישראל באחד משני טקסים אלה, על פי בחירת בני הזוג הנישאים :
		(1) בטקס דתי, על פי הדין האישי החל על הנישואין (להלן – נישואין דתיים) ;
		(2) בטקס אזרחי, על פי הוראות חוק זה (להלן – נישואין אזרחיים).
גירושין בישראל	4.	גירושין בישראל יתקיימו בטקס דתי או בהליך כמפורט בסעיף 7.
נישואין דתיים	5.	(א) נישואין דתיים של יהודים ייערכו בפני רב רושם נישואין על פי הדין המקובל על היהדות האורתודוקסית, היהדות הקונסרבטיבית או היהדות המתקדמת, לפי בחירת בני הזוג הנישאים.
		(ב) נישואין דתיים של מי שאינם יהודים ייערכו בפני מי שמוסמך לכך על פי הדין האישי של בני הזוג הנישאים.

- נישואין אזרחיים 6. נישואין אזרחיים ייערכו בידי רשם נישואין שבתחום סמכותו נמצא מקום מגוריו של אחד מבני הזוג הנישאים.
- מניעת נישואין 7. (א) לא יערוך רשם הנישואין טקס נישואין אם נוכח כי קיימת אחת ממניעות אלה:
- (1) לאחד מבני הזוג הנישאים לא מלאו, בזמן עריכת הטקס שבע עשרה שנים, אלא אם כן נתקיים אחד המקרים המפורטים בסעיף 5 לחוק גיל הנישואין, התש"י-1950¹;
 - (2) אחד מבני הזוג הנישאים קשור בנישואין קודמים התקפים על פי הדין החל עליהם;
 - (3) כל מניעה אחרת שקבע השר בתקנות.
- (ב) השר רשאי לקבוע בתקנות מניעות אחרות לעריכת נישואין לרבות מניעה בשל מגבלות בריאותיות חמורות, בתיאום עם שר הבריאות, ומניעה בשל חשש לכפיה בניגוד לרצונו החופשי של אחד מבני הזוג.
- (ג) נישואין אזרחיים שנערכו אף שהיתה קיימת מניעה על פי סעיף זה – בטלים מעיקרם.
- סמכות לערוך גירושין 8. הסמכות להתיר נישואין נתונה לבית הדין הדן על פי הדין הדתי שלפיו נערכו הנישואין או לבית המשפט לענייני משפחה לפי רצון בני הזוג; בהיעדר הסכמה בין בני הזוג, תהיה הסמכות לבית הדין או לבית המשפט שאליו הוגשה לראשונה הבקשה לגירושין.
- גירושין אזרחיים 9. (א) בית המשפט לענייני משפחה ייתן צו גירושין אם הסכימו לכך שני בני הזוג.
- (ב) בית המשפט לענייני משפחה ייתן צו גירושין על פי בקשת אחד מבני הזוג בהתקיים אחד מאלה:
- (1) שני בני הזוג מסכימים לגירושין;
 - (2) אחד מבני הזוג נטש את בן הזוג השני באופן סופי;
 - (3) אחד מבני הזוג הורשע בעבירה מסוג פשע שעבר כלפי בן הזוג השני;

¹ ס"ח התש"י, עמ' 260.

(4) אחד מבני הזוג הוא חולה חשוד מרפא או סובל ממחלה המסכנת את בריאות בן הזוג השני או מונעת דרך קבע קיום חיי משפחה תקינים ;

(5) בית המשפט שוכנע כי אין סיכוי לחיי משפחה תקינים בין בני הזוג ;

(6) סיבה אחרת שקבע השר בתקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

עונשין	10.	המוסר ידיעה הנוגעת לעניינים שבהם עוסק חוק זה אשר היא ידיעה כוזבת בפרט מהותי, דינו – מאסר חמש שנים.
ביצוע ותקנות	11.	השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.
תחולה	12.	סעיפים 7 ו-8 יחולו גם על בני זוג שנישאו לפני תחילתו של חוק זה.
ביטול חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג–1953 ² – בטל.	13.	חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), התשי"ג–1953 ² – בטל.
תחילה	14.	תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

ד ב ר י ה ס ב ר

הזכות להינשא היא אחת מזכויות היסוד הבסיסיות ביותר, שעל חברה מתוקנת להבטיח לכל תושביה ללא כל הפליה ; בהכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם, נקבע בסעיף ט"ז : "כל איש ואישה שהגיעו לפרקם רשאים לבוא בברית הנישואין ולהקים משפחה ללא כל הגבלה מטעמי גזע, אזרחות או דת ; הם זכאים לזכות שווה במעשה הנישואין, בתקופת הנישואין ובעת ביטולם".

במדינת ישראל היום, זכות זו אינה מובטחת לכל אדם. קיימות קבוצות גדולות, אשר המצב המשפטי הקיים, אינו מאפשר להם להינשא בישראל ולמעשה סובלים מהפליה מתמשכת מטעמי גזע, דת ומין ; בנוסף זוגות רבים נאלצים להינשא בדרך, אשר נוגדת את צו מצפונם ; הצעת החוק לא נועדה לבטל את ההסדרים הקיימים כיום, אלא להוסיף עליהם אפשרות של נישואין אזרחיים כנהוג ברוב מדינות העולם ; מי שיבחר להינשא בדרך הנהוגה היום, יוכל להמשיך ולעשות זאת ; הצעת חוק זו נועדה להבטיח כי כל אדם בישראל יוכל להינשא בישראל על פי אמונתו וצו מצפונם וכן להתגרש.

כפי שניתן יהיה לבחור את מיסוד הקשר בדרך דתית או אזרחית, כך יהיה ניתן לבחור את דרך פירוק הקשר ; כדי לצמצם את תופעת סרבנות הגט והסחטנות שבצדה, יוכלו בני הזוג לבחור להתגרש באופן

² ס"ח התשי"ג, עמ' 165.

אזרחי בבתי המשפט לענייני משפחה ; הצעת חוק זו מעניקה גם את האפשרות לזוגות שנישאו בדרך אזרחית ורוצים להתגרש בדרך דתית לעשות כן ולהבטיח כי גירושיהם יוכרו על ידי הממסד הדתי ; האפשרות לבחירת ערכאת הגירושין מבדילה הצעת חוק זו, מהצעות אחרות שהוגשו בעבר, ומפורטות להלן.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חברת הכנסת זהבה גלאון וקבוצת חברי הכנסת (פ/106/17) ועל ידי חבר הכנסת אופיר פינס-פז (פ/2208/17), ועל שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חבר הכנסת ניצן הורוביץ וקבוצת חברי הכנסת (פ/1827/18 ; פ/236/18 ; הוסרה מסדר היום ביום ט' בתמוז התשס"ט (1 ביולי 2009)).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ב' בניסן התשע"ג – 13.3.13